

Ольга БОНДАРЧУК,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту №3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3 Національної академії внутрішніх справ,

Свєн КОРЖ

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Домашнє насильство є серйозним порушенням прав людини. Проблема насильства актуальна для всіх країн і суспільств без винятку. Насильство позначається на жінках і чоловіках, дітях. Протидія домашньому насильству в Україні – це важлива тема, і уряд, неурядові організації та громадянське суспільство приділяють цій проблемі велику увагу.

Система протидії домашньому насильству ґрунтується на різних підходах і заходах, включає різноманітні аспекти та стратегії. Поліція грає ключову роль у наданні захисту жертвам домашнього населення. Швидка реакція на виклики та ефективне втручання можуть допомогти запобігти подальшому насильству. Створені центри для жертв домашнього насильства можуть надавати тимчасовий притулок, медичну, психологічну та консультативну допомогу, правову підтримку та інші послуги. Україна прийняла законодавчі акти, наприклад, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства. Законодавство про запобігання та протидію домашньому насильству включає Конституцію України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України та інші нормативно-правових актів щодо недопущення насильства [1].

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначив домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця

проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [2].

Насильство має багато проявів. Перше, що може спасти на думку, – це фізичний напад, але не тільки він спричиняє неоправдані наслідки. Багато людей можуть потерпати від насильства і навіть не підозрювати, що з ними відбувається насправді. Сексуальне, психологічне, економічне насильство – це різні прояви того самого явища, що впливають на комунікацію з оточенням, на виховання, формування сімейних та особистісних цінностей. Його можуть вчиняти чоловік щодо дружини, дружина щодо чоловіка, дорослі діти щодо своїх літніх батьків, батьки щодо своїх дітей. В діючому законодавстві передбачено чотири можливі форми домашнього насильства – економічне, психологічне, сексуальне та фізичне.

Діяльність суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, регулюють закони: «Про Національну поліцію», «Про прокуратуру», «Про судоустрій і статус судів», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про пробацію», «Про основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про освіту», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні». Крім розглянутих нормативно-правових актів, які регулюють питання охорони, у сфері відповідальності за вчинення домашнього насильства та правопорушень, що з ним пов'язані, діють Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, закони «Про безоплатну правову допомогу та інші [3, с. 52].

Відповідно до Закону протидія домашньому насильству – система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на припинення домашнього насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, відшкодування їй завданої шкоди, а також на належне розслідування випадків домашнього насильства,

притягнення до відповідальності кривдників та зміну їхньої поведінки [1].

На виконання завдань у сфері запобігання домашньому насильству суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечують:

1) вивчення ситуації та збір згрупованих за статтю статистичних даних про факти домашнього насильства;

2) організацію і проведення галузевих та міжгалузевих досліджень стану, причин і передумов поширення домашнього насильства, ефективності законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та практики його застосування;

3) організацію і проведення серед населення, у тому числі серед дітей та молоді, інформаційних кампаній щодо запобігання та протидії домашньому насильству, роз'яснення його форм, проявів і наслідків;

4) розроблення та впровадження у навчальних закладах навчальних і виховних програм з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей;

5) залучення засобів масової інформації до проведення просвітницьких кампаній, спрямованих на виконання завдань у сфері запобігання домашньому насильству, зокрема формування небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення необхідності невідкладного повідомлення про випадки домашнього насильства, зокрема до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей;

6) організацію та проведення спільних і спеціалізованих тренінгів та семінарів для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також для працівників правоохоронних органів і суддів та інше.

Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення застосовує в межах своєї компетенції поліцейські заходи примусу (фізичний вплив (сила); спеціальні засоби; вогнепальну зброю). Фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), поліцейський може застосовувати для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення [4].

Працівники поліції отримавши повідомлення про домашнє насильство повинні негайно приїхати на місце події для припинення правопорушення.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.
3. Іващенко В. О. Окремі питання правового регулювання охорони та захисту дітей від жорстокого поводження. *Захист дитини від насильства та жорстокого поводження: сучасні виклики* [Текст] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 3 черв. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 210 с. С. 50-53. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/20685>.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

Дарина БУТЕНКО,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ

Яніна КВІТКА

ПРАВОВІ ДІЇ ПОЛІЦІЇ ПРИ ПСИХОЛОГІЧНОМУ НАСИЛЬСТВІ В СІМ'Ї

Домашнє насильство є проблемою, що не знає вікових або гендерних обмежень. Воно вчиняється в певному колі осіб, незалежно від їхнього місця проживання та соціального статусу. Використовуючи певні переваги, особи, здатні до приниження інших членів родини, ігнорування потреб та почуттів залежних від них людей, вчиняють психологічне насильство. Запобігання та протидія випадкам психологічного насильства потребує досконалих механізмів їх правового вирішення.

Закономірно, що метою нашої роботи ми обрали дослідження правових інструментів реагування на випадки домашнього психологічного насильства.

Згідно із Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому